HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הרהורי עבירה. תמוה נפיש קפיש להכימים מת בשרו יותר מגופו של מעשה: **ריחא דישראל.** המריח בשר גלי קפה לו ריח מאד שמתאוה לו: **שילהי דקייטא.** גלול שהוא סוף הקיץ קפה מקייטא. קפה חומו ממוס הקיץ של תמוז לפי שבשר נתממס כל החורף וגוף הבריות בחוס הקיץ שעבר עליו תמיד מתממס הוא עתה בחוס קל ומזיקו: **ומימיך מנורא שגירא.** מנורא שהוסק ביוס פעמים ושלש חס הוא ונוח להסיקו בעצים מועטים: **חישחא דסיפונא.** קלחת של יתות החרף (ע) מתממות מת החולה בילוע שהוא קפה מאד יותר מקלחת המצערתו בימות הקיץ: **ומימיך מנורא קרירא.** לריך עליס מרובים להסיקו לף זה שהחורף נוען והגוף נוען והחולי מצעירו בילוע שהוא חולי קפה: **מיגמר בעפיקפא קפה מחדפא.** מי שלמד והסיח לעתו ושכח קפה לחזור וללמוד מה שכתוב יותר ממה שלח למד: **ומימיך טיינא בר טיינא.** טיט שגובלים חותו מטיט חומר כותל ישן קפה לגבלו יותר מטיט של עפר חדש: **מאי טעמא דרבי.** למאר תימור של חמה מפלע: **חילה זו.** לשו דווקא נקט שהרי אין קריסים לנקידה (ס): **למה נמשלה לספר לחילות.** בפס' מגילה (טו:) אמרינן לספר למאר מזמור זה כיון שהגיעה לבית הלשמים נסתלקה הימנה שכינה אמרה חלי חלי למה עזבתני: **הניחא נמ"ד.** פלוגתא בפסכת מגילה (דף ז.) חיכא למאן דאמר למאר מטמאה את הידים וחיכא למ"ד לתינה מטמאה את הידים דלשו ספר היא: **מוקים לה לרבי נחימין בר יפת.** כלומר דריש להאי שאר כר' נחימין בר יפת: **למה נמשלה ספלטן של לדיקים כו'.** להאי שאר לשון תפלה הוא דריש ליה כמו רוחי בקרבי לשאחך (ישעיה כו) למנלח על התפלה שהיא כחילת שכ"ז שמגדלת קריסי מפעילות בכל שנה ושנה נוסף בה פיעול אחד: **חימא חילימא כו'.** קא סלקא דעתיה הורידו כהן גדול לבית הטבילה סיפא דמתניתין הוא וביוס שטעו לשחוט את התמיד בלילה קאמר הורידו כ"ג לבית הטבילה לשחוט תמיד לאחרי חימת הוס אחי טעות: **אי נימא נשאר יחום השנה.** דלשו יו"כ ובסוף אחד מן החדשים כשהלבנה לוממת סמוך לעולת השאר: **לא פני דלשו כהן גדול.** לא דיי עבודת שאר ימים דלשו בכהן גדול: **מאור הלבנה מי חיכא.** לשמות סמוך לשאר: **ה"ק וביום הכפורים כי אמר ברק ברקאי כו'.** והולילוהו לבית השריפה מסקנא דמילתא הוא והורידו כ"ג מילתא בפיא ספיא היא ומהדר לאורויי בשבר עבודה דיוה"כ והכי קאמר כשהרוחה אומר ברקאי היו מורידין כ"ג ביוה"כ לבית הטבילה אחרית: **לא זו נלבד.** לא זאת בלבד שנשחטה בלילה אחרי יסרף: **אלא אפילו העוף וקמילת המנחה בלילה פסרף.** דגמרי להו משחיטה דמליקת העוף וקמילת מנחה במקום שחיטת הזבחים הס: **מאי דהוה הוה.** אי אפשר להחזירה:

אלא אפילו עולת העוף שנמלקה ומנחה שנקמצה תצא לבית השריפה. משמע דמשום דנעשו בלילה ותימה תיפוק ליה משום דקרבו קודם לתמיד של שחר ואחרינן (לקמן דף לד.) מניין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר דכתיב העולה עולה וכן בפ"ק דעירובין (דף ב.) דאמר שלמים שנשחטן קודם פתיחת הלירכיל פסולין שנאמר ושחטו פתח אהל מועד ולמה לי קרא תיפוק ליה דקודס תמיד שחטן דכיון דלא נפתחו לבתות היכל ס"ל כמ"ד נשחטו כתמיד דלמ"ג דלא כתמיד ניה ושחטו פתח אהל מועד משלמים גמרי' דלא לשחוט ליה אלא בזמן שהוא פתוח כדאמן בתמיד (דף ל:) לא היה השוחט שוחט עד שהיה שומע קול שער הגדול שנפתח מיהו יש לבתות היה כשנפתחו הלבתות ונשחטו בתמיד ושוב סוגרו ולמייט וי"ל לתינוקיך קרא למיפסל משום שחיטה לחי משום קודס התמיד ההוא בהקטרה דווקא מיירי כדמוכח בר"פ תמיד נשחט (פסחים דף נט.) ועוד דכולה קרא דוערך עליה העולה מיירי בהקטרה ועוד תור"י להא דאמר אלא יהא דבר קודס לתמיד היינו למזה והכי איתא בהדיא בפ' התכלת (מנחות דף מט:) והא דלא פסלינן בשמעתא משום דהוי קודס פתיחת לבתות היכל ס"ל דלא מיפסל אלא בשחיטה בלבתיב ושחטו אבל במילוה וקמילה לא והשתא לאחרינן להעולה עולה לאחוה אינו אלא למזה ס"ל עליה השלם כל הקרבנות נמי לא הוה אלא למזה ותימה לאחר בפ"ק דלנו בבריס (פסחים דף עג:) שחטו וודע שמשכו הבעלים את יד הס יצא לבית השריפה ואי אחרת לא נעשי עקירה פסולו מחמת מאי קא הוי משום דשחטו אחר תמיד של שחר ס"ל דאין הערבים וכו' הא אחרינן להעולה עולה לאחוה אינו אלא למזה ס"ל אם הקריבו אבר אחר לתוך להקריב האימורים אחר התמיד ולבתי יצא הבשר לבית השריפה. ומ"ת ויעלה וילין לותו בלשתו של מזבח ויש לומר דבשר בפ"ד לינה מועלת בלשתו של מזבח דפלוגתא דאמוראי היא בפרק המזבח מקדש (זבחים דף פז.) ודילמא הוה אמרת אחרי דאחר התם לא נעשי עקירה בשר בותיה ותם תאחר אחרי אחרי יצא לבית השריפה נשחטי בשר בזריקת דם בלא הקטרת אימורים דכיון דלא אפשר להקטירם ניחא שנשחטו או שחבדו וכי תאי גוונא קאחר בר"פ תמיד נשחט (פסחים דף נט.) לר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא דאחר מחוסר כפורים כל יותר השנה טובל ומייתי כפרתו אחר התמיד ואוכל בקדשים לערב ואחר התם דמלינה בלשתו של מזבח ופריך מכדי כל כמה דלא אחקטרי אימורים לא מתכפל בשר וכו' עד שעשות כמי שנטמאו אימורים או שחבדו וי"ל שאני הכא דכיון דמשכו הבעלים את יד הס לא חזו מעיקרא אימורים להקרבה הלכך לא אחבדי בשר בזריקת דם לאחוייה אבל אחם כיון דהוה חזי להקריבו קודס התמיד אע"פ שהאחין אימורים עד אחר התמיד והשתא לא אחבדי בשר בזריקת דם לאחוייה אבל אחם כיון דהוה חזי להקריבו קודס התמיד אע"פ שהאחין אימורים עד אחר התמיד והשתא לא מלי לקרוייה אחרינן שפיר עשות כמי שנטמאו או שחבדו אי נמי אחם דשחטו ונודע שמשכו הבעלים יש אחור לזרוק הדם לא מלי לקרוייה אחרינן שפיר עשות כמי שנטמאו או שחבדו אי נמי אחם דשחטו ונודע שמשכו הבעלים יש אחור לזרוק הדם מדרבנן גזירה דילמא אחו להקטיר אחר התמיד ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא לית ליה הכי גזירה ולפי תירוץ זה לכל הקרבן פסול משום שאחור לזרוק הדם לכתחילה משום גזירה ניחא מה שאקשה ריב"ל דבפרק התכלת (מנחות דף מט:) משמע דאינו אלא למזה ובתוספתא [פ"ד] דפסחים תניא כל הקדשים שהקריבן קודס תמיד של שחר ואין הערבים פסולין והשתא אי אחרינן דהחוא פסול דרבנן ניחא ועוד תנן בפרק תמיד נשחטו (פסחים דף סג.) דקאמר ר"ש ואפי כל הזבחים שנשחטו על אחמן בזמן פסח לא זו בלבד אמרו. תמיד שנשחטו בלילה יוצא לבית השריפה. אלא אף מליקת העוף וקמילת מנחה תיפוק ליה משום דנעשו בלילה ותימה תיפוק ליה דקודס לתמיד של שחר. ומ"ת ויעלה וילין לותו בלשתו של מזבח ויש לומר דבשר בפ"ד לינה מועלת בלשתו של מזבח דפלוגתא דאחרונים היא בפרק המזבח מקדש (זבחים דף פז.) ודילמא הוה אחרת אחרי דאחר התם לא נעשי עקירה בשר בותיה ותם תאחר אחרי אחרי יצא לבית השריפה נשחטי בשר בזריקת דם בלא הקטרת אימורים דכיון דלא אפשר להקטירם ניחא שנשחטו או שחבדו וכי תאי גוונא קאחר בר"פ תמיד נשחט (פסחים דף נט.) לר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא דאחר מחוסר כפורים כל יותר השנה טובל ומייתי כפרתו אחר התמיד ואוכל בקדשים לערב ואחר התם דמלינה בלשתו של מזבח ופריך מכדי כל כמה דלא אחקטרי אימורים לא מתכפל בשר וכו' עד שעשות כמי שנטמאו אימורים או שחבדו וי"ל שאני הכא דכיון דמשכו הבעלים את יד הס לא חזו מעיקרא אימורים להקרבה הלכך לא אחבדי בשר בזריקת דם לאחוייה אבל אחם כיון דהוה חזי להקריבו קודס התמיד אע"פ שהאחין אימורים עד אחר התמיד והשתא לא מלי לקרוייה אחרינן שפיר עשות כמי שנטמאו או שחבדו אי נמי אחם דשחטו ונודע שמשכו הבעלים יש אחור לזרוק הדם מדרבנן גזירה דילמא אחו להקטיר אחר התמיד ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא לית ליה הכי גזירה ולפי תירוץ זה לכל הקרבן פסול משום שאחור לזרוק הדם לכתחילה משום גזירה ניחא מה שאקשה ריב"ל דבפרק התכלת (מנחות דף מט:) משמע דאינו אלא למזה ובתוספתא [פ"ד] דפסחים תניא כל הקדשים שהקריבן קודס תמיד של שחר ואין הערבים פסולין והשתא אי אחרינן דהחוא פסול דרבנן ניחא ועוד תנן בפרק תמיד נשחטו (פסחים דף סג.) דקאמר ר"ש ואפי כל הזבחים שנשחטו על אחמן בזמן פסח

ע) [עירובין נד: ב"ב סו:], ס) [עי' תוס' מגילה ז. ד"ה נאמרהן], ג) [מגילה ז.], ד) [מנחות ק., ה) [לקמן מן סיהה קאמר ב"ח בכ"ש שבע"ן],

תורה אור השלם

1. לַמְנַצֵּחַ עַל אֲיֶלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד:
תהלים כב א

הגהות הב"ח

(ע) רש"י ד"ה מיפסח כו' של יתום המוקף את המוחל:

רבינו חננאל

שילהי דקייטא. פי' אחרית הקיץ. כלומר העולם כולו חם ואפילו תוסף עכשיו [מעט] חמות שורף. **אישתא דסיתוא.** פי' החמות של סתיו אילולי שהיא חזקה [לא היתה] מתגברת על הקרות שיש בעולם, כמו התנור הצונן אילולי שהבעירהו בעצים הרבה ואש חזקה אינו מתחמם. **מנא ליה שתימור** החמה מפצע לכאן ולכאן שנאמר למנצח על אילת השחר, נמשל השחר באילה, מה אילה קרניה מפצילין לכאן, ולכאן כך השחר מפצע לכאן ולכאן. ירושלמי א"ר חנינא מאילת השחר עד שיאור המזרח אדם מהלך ד' מילין. ומשיאור המזרח עד שתנץ החמה אדם מהלך ד' מילין, שנאמר השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה ואמר לדידי חזי לי ההוא אתרא והוי ד' מילין. וכמו השחר עלה ויאיצו המלאכים, היה לו לומר כמו השחר עלה וכתב וכמו, מילה דדמיא לחברתה, כשם שמשאיר המזרח מהלך ד' מיל וכך מאילת השחר עד שיאיר המזרח ד' מיל). **שחטו את התמיד והוציאוהו לבית השרפה.** פי' טעו חזו תימור של לבנה ודימו שהאיר המזרח ושחטו את התמיד והיה לילה, וכתיב את הכבש אחד תעשה בבקר, לפיכך נפסל והוציאוהו לבית השרפה. ואוקימנא למתני' בזולתי יום הכפורים כי לא תמצא הלבנה עולה במזרח קרוב ליום אלא [בסוף] החדש, אבל ביום הכפורים הלבנה שוקעת שתי שעות קודם השחר. **תני אבוה דר' אבון לא זו בלבד אלא אפילו מנחה שנקמצה בלילה תישרף.** כלומר כיון שנתקדשה שלא בזמנה נפסלה, דכלי שרת מקדשין אפילו שלא בזמנם.

תום' ישנים

ריחא דישראל. כשר שמן שקפה להמריח בו ואינו אוכלו. יותר מהאוכלו. **אלא למאן דאמר לא ניתנה לריבתב בו'.** מיהא נולי עלמא מודו דמיתנה ליכתב מדרבנן ולריכה ליכתב כולה, ותנן נמי [מגילה יו, ב] קרקס על פס לריכה ליכתב. ובעינן נמי בפיבת חוטין בגידין משולשין כדאיתא במגילה [יט, ב]. **תצא לבית השריפה.** והקשה ריב"ם למה לי טעמא משום פסול לילה, תיפוק ליה שנעשית לפני שחיטת תמיד דדרשינן [לקמן לד, ב] העולה עולה דמשמע שלא יקדים דבר לתמיד של שחר. ותומר רבינו דילמא לא מיירי אלא בהקטרה שלריך להקדים הקטרת התמיד. אי נמי למזה, כדאמרינן בפרק התכלת [מנחות מט, ב] גבי אין המתירין מעכבין המוספין. וה"ת תיפוק לי שנשלקה קודס פתיחת היכל דעירובין [ב, ב] שלמים שנשחטו קודס פתיחת היכל פסולין כו'. וי"ל שנפתחו בשר קודס שחיטת התמיד. אי נמי לא פסלינן אלא שלמים דוקא דכתיב בהו פתח אהל מועד ולא עולת העוף. ומ"ג דתנן [תמיד פ"ג] אין השוחט את התמיד שוחט על שמוע קול שער הגדול שנפתח, י"ל מדרבנן. ומנחה שנקמצה תצא לבית השריפה. ומ"ת מאי מליה נקמלה אפילו לא נקמלה נמי, כיון שקידשה בכלי נמי תצא לבית השריפה, דתנן פרק שני דמעילה [ט, ב] קדשו בכלי הוכשר ליפסל בטבול יום ומתוסר כפורים וכ"ש לויה דהתם מיירי בעעמוד שאחר שנפסל להכא מיירי בשקיעת החמה דכיון ששקעה החמה על הקומץ נפסל בלויה, מדלא תנן בפ"ב דמעילה כאחר שכי הקומץ והלבונה בכלי שרת ולכתחילה הוכשרו ליפסל בטבול יום ומתוסר כפורים ובלויה, אמאי תנא קומץ, כיון דתנא לעיל גבי מנחה, אלא ש"מ לחשמועינן גבי קומץ דבשקיעת החמה נפסל הקומץ, אי לא מימא דתניא משום מיפה דקתני ותיירץ עליו משום נותר כו', ומבדל היא דהוי נפסל בשקיעת החמה, דהא קומץ החמה דומיא דשר דנפסל בשקיעת החמה כדאמרינן בזבחים [טו, ב] ובכמה דוכתי ובהכיא [בכא] [בצא]

לקומץ נמי תנא שם. ומנחה שנקמצה. ומ"ת הא אמרינן במנחות [מד, ב] ובכיס תעניות [ב, ב] ומנחתם ומכיסיהם בלילה. כי הא גוונא פרכינן בפרק שני דתמורה [יד, ב] ומפליג בין מנחת נסכים הבאה עם הזבח לבאה בפני עלמה.